

Makai Mira Dalma

Magyar Képzőművészeti Egyetem

Képgrafika szak, III. évfolyam

Témavezető: Lengyel András DLA

Nyomtatott gesztusok

2011-ben felvételt nyertem a Magyar Képzőművészeti Egyetem képgrafika szakára. Az első két évben Eszik Alajos mester osztályába jártam. Ennek a két évnek a programja legfőképp a grafikai technikák megismerésére és azok kipróbálására, gyakorlására irányult. Hozzám legközelebb a linóleummetszés állt az első évben. A kötelező feladatok mellett ekkor még leginkább ezt a technikát részesítettem előnyben, és emellett papírmetszeteket készítettem.

A munkáim kiindulópontjai konkrét organikus testek, természeti és mesterséges architekturális formák voltak melyeket a technika saját tulajdonságaihoz igazítottam. Linóleummetszeteimben fontosnak tartottam az expresszív, élénk színek és a formák használatát. A nyomatokon megjelenő formákat erős gesztusok alkotják.

Farönk (színes linóleummetszet, 2012)

Erdő (vegyes technika, 2012)

Témáimat vidéki túrázásaim alkalmával gyűjtöttem. Rengeteg fotót készítettem érdekes helyszínekről, és különös alakú fákról, bokrokról. Az erdő, mint romantikus toposz szolgált a fotózások helyszínéül.

Saját fotóim alapján akvarell vázlatokat készítettem, majd ezeket legtöbbször fogyasztásos linóleummetszetbe ültettem át.

A metszés során, a képen látható farönk/csonk már alig volt felismerhető, vörös-kék vibrálása miatt egy darab parázsló foltra, meghatározhatatlan égő formára hasonlított csupán, és ezzel együtt megszűnt a ragaszkodásom a realisztikus látvány visszaadásához. A technika és maga a kép saját

törvényszerűségei váltak fontossá. A kompozíciót úgy szerveztem képeimnél, hogy a fő motívum kiemelésével együtt járt a háttér elhagyása, majd később lépésről lépésre töltöttem be a képi teret. Így alakult ki a farönkből egy egész erdő képe. Az egyedülálló farönkök köré fiktív táj került. Itt már egy egész erdő jelenik meg (2012 Erdő című litográfián) ahol a környezeti elemeket síkbeli elemekre egyszerűsítettem. A környezet szinte csak foltokból áll, egy-egy felismerhető elem jelzi, hogy a képen egy erdő látképe tárulhat elénk. A későbbi munkákon már csak a színérzetek adhatnak kapaszkodót ahhoz, hogy a táji jelleg felismerhetővé váljon.

Látásmódomat erőteljesen formálja az 1950-es évek amerikai festészetéből eredeztethető esztétikai elvrendszerek és képi stratégiák valamint az európai informel képi világa. Ezen belül Helen Frankenthaler, Giuseppe Capogrossi és Eduardo Chillida munkássága ragadott meg a legjobban. Nagyon nagy hatással volt rám a Szépművészeti Múzeumban 2012-ben kiállított St. Gallen-i kalandok és az egy évvel utána rendezett Günther Uecker Képpé formált anyag című kiállítása. A papírmunka számomra új formáit láttam kiállítva. A grafikai nyomat releváns kortárs művészeti médiumként jelent meg. Mindezek hatására biztossá váltam abban, hogy van értelme a papíron teret adni a gondolataimnak.

Kobalt-lila kompozíció (litográfia, 2013)

Másodév második felében színes litográfia készítése volt a feladat. Számomra ez a technika hatalmas szabadságot adott az akvarellal és olajpasztell krétával készített vázlataim feldolgozásához. A technika sajátossága hogy a spontán gesztusok a felületen megkövülve, sokszorosítva visszaadhatóak, ami feszültséget kelt a médium és az általa hagyott nyomok tulajdonságai között.

Harmadévban Lengyel András osztályába kerültem. Új képeimen az organikus, természeti testek, és a látott táj absztrahálása után csupán a látvány emléke szolgált kiindulási alapként. A látható világtól függetlenül létező érzetek, hangulatok megfogalmazása vált célommá. Formák, színek, gesztusok egymás mellé helyezésével játszom a papíron illetve a vászon felületén. Mostani képeimnek nincs a látható világból vett konkrét kiindulópontjuk, élmények, érzések pillanatnyi megfogalmazásai, melyek egyenként egy önálló világot, mikrokozmoszt alkotnak. A tér érzetét a hideg illetve meleg színek viszonya adja. A kép

egyes helyzeteit felülírva újraformálok, újraalakítom, így minden döntésemet újra tudom írni.

A litográfiát már nem sokszorosító technikaként használok. A folyamat során figyelve az egyes nyomatok közti különbségekre, az egymás utáni rétegeken változtatásokat alkalmazok. A véletlen kiküszöbölhetetlen és ennek a lehetőségnek a beemelésével, sokkal szabadabban tudok a munkáimhoz hozzáállni. Egy forma más színnel nyomva, a kép más részen, első, vagy utolsó réteggént mindig mást közöl.

A kiválasztott sorozat darabjai a harmadév második felében készült litográfiák. Mindhárom munka jellemzője, hogy az elkészült, lenyomtatott alapokra egy meghatározó gesztust vittem föl, amely a kompozícióba való beillesztése után az egész képet uralja. A képeken megjelenő háttér mindig máshogy formálja a rá következő réteget, a kép továbbdolgozásánál nagyszámú vázlataim nyújtják a legnagyobb segítséget, melyeket általában olajpasztell és vízbázisú festék felhasználásával készítek el. A munkában fontos szerepe van a folytonosságnak, a szisztematikus építkezésnek.

A litográfia technikai jellemzőit vizsgálva megemlíteném, hogy ennél a grafikai eljárásnál a rajz, vagyis a nyomtatófelület és a nem nyomtató részek azonos síkban vannak. Az eljárás alapelve a zsíros és a vizes anyagok egymást taszító tulajdonságán nyugszik. A színes litográfiával készült képeimhez a munkát a mészkőpalából készült litográfiai kő lecsiszolásával kezdem. A követ híg timsóoldattal érzékenyítem, majd ezt követően zsíros litográf krétával illetve speciális tussal rajzolok rá. A kőlap kikezelése és megnedvesítése után olajos nyomdafestéket viszek föl a felületére, amely a rajz vonalain megtapad a kőlap nedves részein viszont nem. A színes litográfia jellemzője, hogy több dúcra készül egy nyomat, ezért négy követ dolgozom folyamatosan, így egy állandó körforgást tudok fenntartani.

A nyomatok közti különbségek, az egymás után létrejött rétegek változatai, maga a kísérletezés és az anyag formálása és az adott médium határainak keresése fontos része a munkámnak. A sokszorosíthatóság már nem lényeges a munkáimnál. Minden elkészült munka egyedi, csupán egyetlen darab van belőlük, annak ellenére, hogy sokszorosító technikával dolgozom.

A munkát általában öt példánnyal kezdem, az esetleges fizikai sérülések elkerülése miatt jobbnak látom, ha van tartalék példány az éppen készülő munkánál. A sorozat elkészítésekor egy meghatározott színű alapra építkezem, amelyre egy vagy több meghatározó, letisztult gesztust vittem föl a munkafolyamat legvégén, attól függően, hogy az adott alaphoz milyen formát, gesztust láttam hozzáillőnek. A képeim kialakításának kezdeténél általában alapul szolgál egy-egy akvarellal és olajpasztellel készített vázlatom, amelyen néha színekombinációk, néha meghatározó erőteljes gesztusok, esetleg rajzos vonalak

indítják el a gondolataimat. Amikor a vázlatok lapozgatása közben megragad bennem valami, ahhoz próbálok egy új képet, egy új gondolatot kialakítani. Nem állok elvárásokkal az anyag felé, tisztázom magamban, hogy a vázlatok kiindulópontok és hogy bizonyos médiumoknak megvan a saját jellemzőjük. Nem használom másolásra a litográfiát, új képet alkotok vele.

Minden képem magát alakítja a folyamat során, mivel az egyes rétegeket felülírhatom, akár teljesen eltüntethetem, ha úgy látom jónak. Ezzel a hozzáállással a hiba lehetősége megszűnik, mivel nem másolok semmilyen előző tervet és a kötött munkafolyamat átalakul egy jóízű, könnyed, játékos kísérletezéssé.